Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

Μία ζωὴ πλήρης πίστεως - ἀγάπης καὶ σοφίας

32ον

Η ΣΤΑΣΙΣ τὴν ὁποίαν ἐτήρησεν ὁ Νεκτάριος εἰς τὸ ζῆτημα τῶν μνημοσύνων ἐνθυμίζει τὸ σχετικὸν ἐπεισόδιον εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος μὲ πρωταγωνιστὴν τὸν Ἅγιον Μακάριον Κορίνθου.

Ὁ Ἅγιος Μακάριος Κορίνθου, Κολλυβᾶς ὤν, προσεκλήθη εὐρισκόμενος εἰς Ἅγιον Ὄρος διὰ τὰ τεσσαρακοστὰ τοῦ προφήτου Ἀλεξανδρείας Ματθαίου, ἅπερ ἐτέλουν οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς Διαθήκης του, Χαλεπίου Γεννάδιος καὶ ὁ μοναχὸς Βησσαρίων.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ προσκλήσει των πρὸς τὸν Ὅσιον ὥριζον ἡμέραν μνημοσύνου τὴν Κυριακὴν ἐν τῇ Μονῇ δὲ τοῦ Κουτλουμουσίου, ὁ Ἅγιος ἀπήντησεν αὐτοῖς ὡς ἑξῆς:

«Διατὶ προτιμᾶτε τὴν τέλεσιν τοῦ μνημοσύνου ἐν Κυριακῇ παρατρέχοντες τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος καὶ παραβαίνοντες τοὺς ἀπαγορεύοντας τοῦτο ὁρισμοὺς καὶ τυπικὰ τῆς Ἐκκλησίας; Ἐγὼ οὐδέποτε ἐτέλεσα κατὰ Κυριακήν, οὐδὲ τελέσω μνημόσυνον κεκοιμημένων». Ἀναχωρήσας δὲ ἀμέσως εἰς Χίον λαμβάνει παρὰ τοῦ Πατριάρχου Προκοπίου ἐπιστολὴν γέμουσαν ὀργῆς «. . . τέλος καὶ αὐτὸς ἀπεκρίθη λέγων: αἱ ἀπειλαί σας καὶ οἱ φοβερισμοὶ διόρθωσιν οὐ ποιοῦσι τοῦ πράγματος καὶ ὅτι ἕτοιμός εἰμι, ἵνα πάθω εἴ τι ἡ Παναγιότης σου ἀποφασίσεις...».

Σήμερα, πλέον, δὲν γίνονται μνημόσυνα τὴν Κυριακήν, ἀλλὰ μόνον τὸ Σάββατον, σύμφωνα μὲ τὴν ἱερὰν παράδοσιν καὶ τὴν ὀρθὴν ἑρμηνείαν τῆς Γραφῆς. Οἱ πιστοὶ Χριστιανοὶ δὲν ὑποψιάζονται ὅτι ἐχρειάσθη ἀγὼν διὰ τὸν σεβασμὸν τῆς Χριστιανικῆς παραδόσεως καὶ ὅτι εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν πολλὰ εἰσέφερε καὶ ὁ ὅσιος Νεκτάριος...

* * *

Ἦτο ἐνήμερος ἐπὶ οἱουδήποτε Γραφικοῦ ἢ Ἐκκλησιαστικοῦ θέματος, διῶν καθημερινῶς τὸ «πιστεύω» του, ὅτι δηλαδὴ ἄνευ λειτουργικῆς ζωῆς καὶ συνεχοῦς ἱερᾶς μελέτης εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνταποκριθῇ ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὸ πολύπλευρον καὶ πολύμοχθον ἔργον του. Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ συμβῇ ἄλλως δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐνστερνισθῇ, ἔζη καὶ ἐδίδασκε τὰ κατωτέρω;

«Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μόρφωσις εἶναι ἀναγκαία, διότι ἀναδεικνύει τὸν ἱερέα καὶ τὸν ἐπίσκοπον ἐγκρατῆ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ ἔργου. Ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ μορφώσει ἀνάγεται ἡ γνῶσις πάσης τῆς τε Ἀποστολικῆς Παραδόσεως καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ἅτινα ὀφείλει ὁ ποιμὴν ὡς διδάσκαλος νὰ γινώσκῃ ἄριστα. Ἡ ἐπιστημονικὴ μόρφωσις τοῦ ποιμένος εἶναι ἀναγκαιοτάτη, διότι ὀφείλει νὰ ἦ ἕτοιμος διδόναι παντὶ τῷ αἰτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ. Ὀφείλει νὰ γινώσκῃ τὰς τῶν ἑτεροδόξων θρησκευτικὰς δοξασίας καὶ τὰς ἐνεχθείσας κατ' αὐτῶν γνώμας τῶν Ἱερῶν Συνόδων.

Ὀφείλει νὰ γινώσκῃ τῆς ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἱστορίαν τῶν Δογμάτων, τὴν Δογματικὴν καὶ τὴν Ἠθικήν, τὰ ἀναπτυχθέντα ἐκ τῆς ὀρθῆς ἑρμηνείας τῶν Γραφῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος πρέπει νὰ ἦ ἐγκυκλοπαιδικός, διότι ὀφείλει νὰ ἦ πολυμαθής, ἵνα δύναται νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς πανταχόθεν ὑποβαλλομένας αὐτῷ παντοίας ἐρωτήσεις, στηριζόμενος ἐπὶ πορισμάτων διαφόρων θεωριῶν. Ἐπίσκοπος ἀτελῶς μεμορφωμένος ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ καὶ ἐκπίπτει τῆς ἑαυτοῦ θέσεως. Διο ὁ ἐπίσκοπος δέον νὰ ἦ εὐφυέστατος καὶ πολυμαθέστατος, πρωτιστως δὲ θεολόγος ἄριστος». («Ἱερατικὸν Ἐγκόλπιον», σελ. 58)

Ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω καὶ ἰδιαίτατα τὴν μελέτην τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς εἶχεν εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν προσοικειωθῆ ὁ Ὅσιος καὶ αὕτη μετὰ τῆς ἠγαπημένης ἀσχολίας, τῆς προσευχῆς, τὸ ἔδιδον πάντοτε τὴν χάριν νὰ εὑρίσκεται ἕτοιμος πρὸς ἀπολογίαν καὶ διάλογον μετὰ παντὸς ἐπιθυμοῦντος. Ὡς ἁπλοῦν δεῖγμα παραθέτομεν αὐτουσίαν τὴν ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Κεφαλληνίας Σπυρίδωνα, ἐν ἡ ἐκθέτει τὰς ἐναντίας πεποιθήσεις του ἐπὶ τοῦ Βιβλικοῦ θέματος: Εἰς ποῖον πρῶτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ.

Ο ΑΝΑΣΤΑΣ ΙΗΣΟΥΣ ΕΦΑΝΕΡΩΘΗ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ

Γράφει σχετικῶς:

...Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ Ἀρχιεπίσκοπε πρώην Κεφαλληνίας. Κύριε Σπυρίδων, τὴν ὑμετέραν ἀδελφικὴν ἀγάπην ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι.

Ἔλαβον τὰ λειτουργικά, τὰ ὁποῖα ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης εὐηρεστήθη νὰ μοὶ ἀποστείλῃ καὶ τὰ ὁποῖα εὐχαρίστως ἀνέγνων. Ἐκ τούτων ἐπέγνων τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα καὶ ἐκφράζω τὸν σεβασμόν μου πρὸς αὐτήν, διὰ τὴν ἄκραν αὐτῆς φιλοπονίαν καὶ τὴν μεγάλην αὐτῆς ἐργασίαν πρὸς πλουτισμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας καὶ ὑποστήριξιν τῶν ἀληθειῶν αὐτῆς καὶ πρὸς παιδαγωγίαν τοῦ πληρώματος αὐτῆς.

Εὔχομαι ὑμῖν ὑγείαν, ἔτη μακρὰ πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν μήπω ἐκτελεσθέντων ἔργων ὑμῶν καὶ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος.

Αἱ παρατηρήσεις ὑμῶν ἐν τοῖς Λειτουργικοῖς, πλὴν τῆς ἑβδόμης, καθ' ἡμᾶς εἰσι καλῶς εἰρημέναι. Περὶ τῆς ἑβδόμης ἔχω διάφορον γνώμην. Ἡ ὑμετέρα Σεβασμιότης ἔλαβεν ὡς δεδομένον καὶ ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως τὴν μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐνάτου στίχου τοῦ 16 κεφ. ἀρχομένην, ἐν ἡ ἀναφέρεται, ὅτι ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς, ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, ἀλλ' ἡ περικοπὴ αὕτη δὲν ἀνήκει εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ Εὐαγγελίου, εἶναι προσθήκη μεταγενεστέρα, ἤτις κατ' ἀρχὰς μὲν προσετέθη εἰς τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου ὡς σημείωσις ὑπὸ τινος ἀντιγραφέως, μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὸ ἑτέρων ἀντιγραφέων, ὡς συνέχεια τοῦ Εὐαγγελίου.

Τοῦτο, ὡς γνώμη εἶναι πάντων τῶν ἑρμηνευτῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Ζυγαδηνοῦ ἔτι καὶ ὅλων τῶν νεωτέρων κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτῶν τοῦ Εὐαγγελίου, δῆλον δὲ γίνεται καὶ παντὶ τῷ μελετήσαντι τὸ 16 κεφ. μέχρι τοῦ 8 στίχου «ἐφοβοῦντο γάρ» διότι ἐν τούτοις φαίνεται, ὅτι ὁ Μάρκος συμφωνεῖ τοῖς ἄλλοις Εὐαγγελισταῖς, τοῖς ἱστοροῦσι τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ τῶν Μυροφόρων εἰς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου.

Κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Ματθαίου ὁ Ἰησοῦς συναντήσας τὰς Μυροφόρους ἐπιστρεφούσας ἀπὸ τοῦ τάφου, ἐχαιρέτησεν αὐτάς, αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν Αὐτῷ.

Ὥστε αἱ Μυροφόροι μεθ' ὧν καὶ ἡ Θεοτόκος, πρῶται εἶδον τὸν Ἰησοῦν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μᾶρκος τὴν αὐτὴν ἱστορεῖ ἐπίσκεψιν, τὴν ὁποίαν μᾶλλον ἀνεπτυγμένως καὶ λεπτομερέστερον διηγεῖται ὁ Ματθαῖος, κατὰ τὸ σύνηθες αὐτοῦ, εἶναι ἀπαράδεκτον, ὅτι οὗτος ἀμέσως κατωτέρω λέγει ὅτι «ἐφάνη πρῶτον τῇ Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ», ἐνῷ τῇ Μαγδαληνῇ Μαρίᾳ ἐφάνη ὁ Κύριος μετὰ τὴν δευτέραν ἐπίσκεψιν αὐτῆς εἰς τὸν τάφον τοῦ Κυρίου, ἀκολουθησάσης τῷ Πέτρῳ καὶ Ἰωάννῃ πρὸς οὓς σπεύσασα κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀγγέλου, ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου καὶ ἀποχωρισθεῖσα τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ τῶν λοιπῶν Μυροφόρων, ἐρχομένων πρὸς τὸν τάφον, ὡς ἐκ τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως τοῦ Ματθαίου φαίνεται, δὲν ἦτο μετὰ τῶν ἄλλων Μυροφόρων καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶδε τὸν Κύριον ἀναστάντα.

Ἐντεῦθεν καὶ ἵστατο μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Ἰωάννου ἔξωθεν τοῦ τάφου κλαίουσα, ὥστε ἡ ἐμφάνισις τοῦ Κυρίου εἰς τὴν Μαρίαν ἐγένετο κατὰ τὴν δευτέραν ἐπίσκεψιν τῆς Μαρίας εἰς τὸν τάφον, ἐν ᾧ ὁ Κύριος ἐφανερώθη εἰς τὰς Μυροφόρους κατὰ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν.

Δὲν ἐφανερώθη λοιπὸν πρῶτον εἰς τὴν Μαρίαν, ἀλλ' εἰς τὰς Μυροφόρους, μεταξὺ τῶν ὁποίων προηγεῖτο ἡ Κυρία Θεοτόκος. Ὥστε ὁ Κύριος ἐφάνη πρῶτον τῇ ἁγίᾳ Παρθένῳ καὶ δεύτερον τῇ Μαγδαληνῇ Μαρίᾳ.

Τοῦτο τὸ φρόνημα ἔχων καὶ ὁ ὑμνογράφος ὁ γράψας τὸν ὕμνον «ἀγγελικαὶ δυνάμεις», ἔγραψεν «ὑπήντησας τῇ Παρθένῳ» Διὰ τοῦτο φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ μείνῃ τὸ «ὑπήντησας τῇ Παρθένῳ».

Τὸ ὅτι ὁ Κύριος ἐφανερώθη πρῶτον τῇ Παρθένῳ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εὐθὺς ὡς ἐξαιρεθῇ ἡ περικοπὴ ἡ ὑποδειχθεῖσα τοῦ Μάρκου, μὴ ἀνήκουσα εἰς τὸν συγγραφέα, γίνεται κατάδηλον, ὅτι ἐφάνη πρῶτον τῇ Παρθένῳ καὶ ταῖς Μυροφόροις, ταῖς συνοδευούσαις αὐτήν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ γνώμη τῶν ἀρχαίων πατέρων εἶναι ὅτι ἐφάνη τῇ Παρθένῳ. Περὶ τούτου συνιστῶμεν τῇ ὑμ. Σεβασμιότητι νὰ ἀναγνώσῃ τὴν 18 ὁμιλίαν τῶν Μυροφόρων, ἐν ἡ καὶ ὅτι πρώτη τὸν Κύριον ἡ Θεοτόκος εἶδεν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα.

Τὸ ὑμέτερον φρόνημα φαίνεταί μοι, ὅτι δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ, διότι οὐδὲν ἀρχαῖον χειρόγραφον ἢ ἔντυπον ὑπάρχει, ὑποστηρίζον τοῦτο. Κατ' ἐμέ, καὶ ἂν ὑπῆρχεν εἴς τι, θὰ ἦτο ἐσφαλμένον. Τὸ ὑμέτερον φρόνημα ὅπως ἀποκατασταθῇ τὸ «ὑπήντησας τῇ Παρθένῳ» διὰ τοῦ «ὑπήντησας τῷ θανάτῳ» κατὰ τὴν ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην δὲν εἶναι ὀρθόν, διότι ὁ Κύριος ἀπαντήσας τῷ θανάτῳ, ἤτοι θανὼν καὶ ταφεὶς καὶ σκυλεύσας τὸν ἅδην, ἀνέστη καὶ ἐφάνη ταῖς Μυροφόροις καὶ ἐχαιρέτησεν αὐτάς, εὐαγγελιζόμενος χαρᾶς Εὐαγγέλια.

Αὐτὸ εἶναι τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ὑποβάλλω μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΔΕΝ ΗΤΟ ΠΟΡΝΗ

Ὁ Νεκτάριος συνεχίζει γράφων πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Κεφαλληνίας:

Ἐπίσης ἑτέραν τινὰ παρατήρησιν ἔχω περὶ τῆς Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.

Ἐν τῇ 53ῃ σελ. λέγετε, ὅτι «ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία, ἥτις, ὡς γνωστόν, ἐκ τῶν ἱστορουμένων ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις δὲν ἦτο παρθένος...».

Τὴν γνώμην ταύτην δὲν παραδεχόμεθα, διότι ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις οὐδαμοῦ παρατηρεῖται, ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ ἦτο πόρνη, οὐδὲ ἠδυνήθημεν ἑρμηνεύσαντες τὰ Εὐαγγέλια ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ ἡμῶν Ἱστορίᾳ, νὰ εὕρωμεν τοιοῦτον τι εἰρημένον περὶ αὐτῆς, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ βίῳ αὐτῆς ἀναφέρεται.

Ἂν εὐαρεστηθῆτε, μελετήσατε τὴν ἡμετέραν Εὐαγγελικὴν Ἱστορίαν, ἐν ᾗ λόγον ποιοῦμαι περὶ τῶν ἁμαρτωλῶν γυναικῶν.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς περὶ ὑμᾶς ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης, μεθ' ὧν διατελῶ ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός».

Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΔΙΑ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ

Ἄλλοτε δὲ ἀναφερόμενος πρὸς τοὺς «ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας» καὶ ἀρνησμένους τὰ θαύματα καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ θείου εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, γράφει ἰδιαίτερον βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ», εἰς τὸ ὁποῖον διὰ πληθύος παραδειγμάτων προσπαθεῖ νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς πλανηθέντας εἰς φῶς ἀληθείας.

Διὰ χάριτος ἀποδεικνύει τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀπατηλότητα τοῦ νοῦ ὡς μέσου ἀποδείξεως φυσικῶν εἰσέτι πραγματικοτήτων, πολλῷ μᾶλλον οὐρανίων καὶ ὑπερφυσικῶν ἀληθειῶν, στοιχῶν τὰ λεγούσῃ Ἁγία Γραφῇ: «καρδία γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν». Γράφει λοιπὸν σχετικῶς:

Ἀλλ' εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα ἀπαξιοῦσιν οἱ σοφοὶ νὰ ὑποβάλλωσι τοὺς ἐξόχους αὐτῶν νόας· διότι εὐκολωτέρα ἡ περιφρόνησις τῶν δυσνοήτων· δυστυχεῖς θνητοί· πόσον ἐσμὲν ἐγωϊσταί! πόσον ὑπερήφανοι!

Πᾶν ὅ,τι ὑπερβαίνει τὴν ἀσθενῆ ἡμῶν ἀντίληψιν ἀπωθοῦμεν ὡς εὐτελὲς καὶ ἀνάξιον λόγου· ποσάκις τις δέν ἀπεφήνατο περιφρονητικῶς γνώμην περὶ τοῦ περιεχομένου σπουδαίου συγγράμματος, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ παραδεχθῇ ὅτι δὲν ἠγνόησεν αὐτό;

Ποσάκις ὑποτιμῶμεν ἀρχαῖα ἀριστουργήματα, διότι ἀγνοοῦμεν τὴν ἀξίαν αὐτῶν;

Πῶς λοιπὸν τὴν τοσοῦτον ἀσθενῆ πνευματικὴν ἡμῶν δύναμιν θέλομεν νὰ λάβωμεν καὶ χρώμεθα αὐτῇ μέτρον γνώσεως καὶ παραδοχῆς τῶν ἀληθειῶν;

Καὶ ὅμως ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν ὅτι ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὡσεὶ ὁ νοῦς ἡμῶν νὰ εἶναι ἡ λυδία λίθος ὅλων τῶν φυσικῶν καὶ ὑπερφυσικῶν πραγμάτων· οὐδὲν λοιπὸν θαυμαστόν, ἐὰν καὶ τὰ θαύματα ἀπορρίπτωσι καὶ τὴν ὑπερφυαικὴν τῆς πίστεως δύναμιν ἀθετοῦσιν οἱ τοιοῦτοι, διότι δὲν ἐννοοῦσιν αὐτήν.

Ἀλλ' ὁρᾶ γε διὰ τὴν ὑποτίμησιν θὰ παύσωσι τὰ παρ' ἀξίαν ἐντιμηθέντα νὰ ἔχωσιν ἀξίαν; μήπως θὰ παύσῃ ἡ δύναμις τῆς πίστεως νὰ ἐλέγχῃ τὴν θρασύτητα αὐτῶν; ὄχι βεβαίως».

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

ΚΥΠΡΟΣ: Τρία χρόνια μετὰ τὴν τουρκικὴ εἰσβολὴ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΚ ΤΗΣ 3ης ΣΕΛΙΔΟΣ

κτική της ποὺ ἀποβλέπει στὸ ξερίζωμα τῶν Ἑλληνοκυπρίων τοῦ βορρᾶ. (Τὸ 1972 ζοῦσαν βόρεια ἀπὸ τὴ γραμμὴ «Ἀττίλα» 147.500 Ἑλληνοκύπριοι, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1974 εἶχαν μείνει μόνο 20.000, τὸν Μάϊο τοῦ 1976, 7.783 καὶ τὸν Μάϊον τοῦ 1977 1.989.

3. Μορφὴ διακυβερνήσεως. Οἱ συνομιλίες γιὰ τὴν μορφὴ τῆς διακυβέρνησης ἔφθασαν σὲ ἀδιέξοδο καθὼς ἡ Τουρκοκυπριακὴ πλευρὰ ἀρνήθηκε ἐπίμονα νὰ ἐξετάσει ὁτιδήποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διζωνικὴ συνομοσπονδία μὲ ἴση συμμετοχὴ τῶν δύο ζωνῶν σὲ χαλαρὴ κεντρικὴ κυβέρνηση.

4. Ἐδαφικὲς προτάσεις. Στὴν τέταρτη φάση τῶν συνομιλιῶν, (Νέα Ὑόρκη, 8 καὶ 9 Σεπτεμβρίου 1975), ἡ Τουρκοκυπριακὴ πλευρὰ ἐξήγησε ὅτι οἱ ἐδαφικὲς προτάσεις πρέπει νὰ περιμένουν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν τουρκικῶν ἐκλογῶν (διευκρινίζοντας ἐπὶ τέλους ἔτσι ποιός οὐσιαστικὰ ἦταν ὁ «ἔγκυρος συνομιλητής») καὶ πρότεινε σειρὰ συναντήσεων, ἐπιτροπῶν, ἐκθέσεων κ.λ.π. γιὰ νὰ καθυστερήσει τὸ ὅλο θέμα. Ἡ Ἑλληνοκυπριακὴ πλευρὰ ἀντιτάχθηκε στὴν ἀναβλητικὴ αὐτὴ τακτικὴ καὶ ἐνέγραψε τὸ θέμα στὴν ἡμερησία διάταξη τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ ΟΗΕ.

5. Ἡ Ἀπόφαση τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς 21-11-1975 ἐπανέλαβε τὶς ἀρχὲς καὶ τὶς προτάσεις τῆς προηγούμενης Ἀποφάσεως καὶ ἐπιπλέον κατεδίκασε τὶς προσπάθειες γιὰ ἀλλοίωση τῆς δημογραφικῆς συνθέσεως τοῦ νησιοῦ (δηλ. τὸν τουρκικὸ ἐποικισμὸ ποὺ ἄρχισε στὸ τέλος τοῦ 1974 καὶ εἶχε βάλει ἐπίσημα σὰν στόχο τὴν ἐγκατάσταση 50.000 ἐποίκων ἀπὸ τὴν Τουρκία ὡς τέλος 1975). Ἡ ἀπόφαση ἐγκρίθηκε μὲ μιὰ ψῆφο ἐναντίον (τὴν Τουρκία), καὶ 9 ἀποχές, στὶς ὁποῖες συμπεριλαμβάνονταν οἱ Η.Π.Α.

6. Τὸ Πρωτόκολλο τῶν Βρυξελλῶν. 22-1-1976. Ὑπογράφηκε ἀπὸ τοὺς Ὑπουργοὺς Ἐξωτερικῶν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συναντήσεως τῶν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν τοῦ ΝΑΤΟ, ὕστερα ἀπὸ πίεση ποὺ ἄσκησαν οἱ Η.Π.Α. καὶ ἄλλοι Εὐρωπαῖοι σύμμαχοι τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Πρωτόκολλο προέβλεπε ἄμεση ἐπανάληψη τῶν διακοινοτικῶν συνομιλιῶν ἀγνοώντας ὅλες τὶς ἄλλες διατάξεις ποὺ εἶχε διατυπώσει ἡ Γενικὴ Συνέλευση καὶ ἀνατρέποντας ἔτσι τὴν Ἀπόφαση τοῦ ΟΗΕ. Τὸ Πρωτόκολλο πρόβλεπε διαπραγματεύσεις γιὰ μιὰ συνολικὴ ρύθμιση μὲ τὴν ἑξῆς σειρά: ἐδαφικό, γιὰ τὸ ὁποῖο τώρα ἡ Ἑλληνοκυπριακὴ πλευρὰ ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ ὑποβάλει πρώτη προτάσεις, τὸ εἶδος τῆς ὁμοσπονδίας (διζωνικὴ ἢ πολυζωνική), καὶ ἐξουσίες καὶ λειτουργία τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως.

7. Στὶς 17—22 Φεβρουαρίου 1975 ἔγινε νέα συνάντηση. Ἡ Τουρκοκυπριακὴ πλευρὰ ἐπανῆλθε στὸ θέμα τῆς χαλαρῆς διζωνικῆς συνομοσπονδίας καὶ ὁ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ ΟΗΕ ἐπανῆλθε γιὰ ἀνθρωπιστικοὺς λόγους στὴν πρότασή του, νὰ ἀποσυρθοῦν τὰ τουρκικὰ στρατεύματα σὲ ὁρισμένες περιοχὲς (δὲς πιὸ πάνω) καὶ νὰ ἐπιστρέψουν οἱ ἀντίστοιχοι πρόσφυγες.

8. Τὸν Ἀπρίλιο 1976 ἔγινε ἀνταλλαγὴ συγκεκριμένων προτάσεων: στὶς 3 Ἀπριλίου ἡ Ἑλληνοκυπριακὴ πλευρὰ ἔκανε προτάσεις μὲ βάση τὶς ἑξῆς ἀρχές: τὸ ἔδαφος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας εἶναι ἕνιαῖο, ἀδιαίρετο, οἱ ἀποφάσεις τοῦ ΟΗΕ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθοῦν, πρέπει νὰ παρασχεθοῦν ἀποτελεσματικὲς διεθνεῖς ἐγγυήσεις καὶ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθεῖ ἕνα ὁμόσπονδο σύστημα διακυβέρνησης καὶ νὰ λυθεῖ τὸ ἐδαφικὸ σύμφωνα μὲ τὶς προτάσεις τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τοῦ Ο.Η.Ε. Εἶναι σαφὲς ὅτι στὸ σημεῖο τοῦτο ἡ Κυπριακὴ κυβέρνηση δέχθηκε τὴν διζωνικὴ ρύθμιση ποὺ ἐπιζητοῦσε ἡ Τουρκοκυπριακὴ πλευρά.

Στὶς 17 Ἀπριλίου οἱ Τουρκοκύπριοι ὑπέβαλαν προτάσεις ποὺ πρόβλεπαν διζωνικὸ ὁμόσπονδο κράτος μὲ δύο ἰσότιμα διμόσπονδα κράτη καὶ μὲ χαλαρὴ κεντρικὴ κυβέρνηση καὶ μικρὲς ἐδαφικὲς διορθώσεις τῆς σημερινῆς διαχωριστικῆς γραμμῆς πρὸς διαπραγμάτευση. Οἱ προτάσεις αὐτὲς ἀπορρίφθηκαν καὶ οἱ συνομιλίες διακόπηκαν.

γ) Συνάντηση Μακαρίου — Ντεκτάς. Στὴν συνάντηση τῆς 27 Ἰανουαρίου 1977 ὁ ἐκπρόσωπος τῶν Τουρκοκυπρίων ἀπαιτοῦσε τὸ 32,8% τοῦ ἐδάφους γιὰ τὸ Τουρκοκυπριακὸ ὁμόσπονδο κράτος, δεχόταν τὴν ἐλευθερία διακίνησης, τὸ δικαίωμα ἐργασίας, καὶ τὸ δικαίωμα ἰδιοκτησίας, ἀλλὰ ἀρνιόταν τὸ δικαίωμα ἐγκαταστάσεως (δηλ. τὴν ἐπιστροφὴ τῶν προσφύγων).

Στὴν συνάντηση τῆς 12 Φεβρουαρίου 1977 ὁ Μακάριος κι ὁ Ντεκτὰς συμφώνησαν ὅτι ἡ μορφὴ τοῦ κράτους θὰ εἶναι ἀνεξάρτητη, ἀδέσμευτη, δι-κοινοτικὴ ὁμοσπονδιακὴ δημοκρατία. Τὸ ἐδαφικὸ θὰ συζητηθεῖ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς οἰκονομικῆς βιωσιμότητας, παραγωγικότητας καὶ τοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας, ἡ ἐλευθερία τῆς διακίνησης νὰ συζητηθεῖ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ δι-κοινοτικοῦ ὁμόσπονδου συστήματος, οἱ ἐξουσίες καὶ λειτουργίες τῆς κεντρικῆς κυβέρνησης θὰ εἶναι τέτοιες, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζουν τὴν ἑνότητα τῆς χώρας, λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη τὸ δι-κοινοτικὸ χαρακτῆρα τοῦ κράτους. καὶ οἱ διακοινοτικὲς συνομιλίες θὰ ἐπαναληφθοῦν στὴ Βιέννη.

δ) Διακοινοτικὲς συνομιλίες, Βιέννη — Ἀπρίλιος 1977. Οἱ Ἑλληνοκυπριακὲς προτάσεις βασίζονται στὰ σημεῖα ποὺ συμφώνησαν Μακάριος καὶ Ντεκτάς. Δεχότανε τὸν δι-κοινοτικὸ χαρακτῆρα τοῦ ὁμόσπονδου κράτους καὶ περιελάμβαναν ἕναν χάρτη στὸν ὁποῖο εἶχαν σημειωθεῖ οἱ περιοχὲς ποὺ θὰ ἔπρεπε ν' ἀνήκουν σὲ κάθε κοινότητα (ὁ χάρτης πρόβλεπε 20% τοῦ νησιοῦ γιὰ τὴν Τουρκοκυπριακὴ κοινότητα, κάτι δηλ. παραπάνω ἀπὸ τὴν πληθυσμιακὴ ἀναλογία ποὺ ἀνέρχεται στὸ 18%).

Οἱ Τουρκοκυπριακὲς προτάσεις ἦταν τελείως ἄσχετες μὲ τὶς προτάσεις Μακαρίου — Ντεκτάς. Δὲν ἔθιγαν καθόλου τὸ ἐδαφικὸ καὶ ἀπέρριπταν τελείως τὶς ἑλληνοκυπριακὲς προτάσεις. Ὅσον ἀφορᾶ τὴ μορφὴ τοῦ κράτους ἐπαναλάμβαναν τὴν ὕπαρξη δύο ἀνεξάρτητων ἰσοτίμων κρατῶν μὲ χαλαρὴ κεντρικὴ κυβέρνηση, ζητοῦσαν δηλ. στὴν οὐσία τὴν διχοτόμηση. Ἔτσι οἱ συνομιλίες διακόπηκαν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τὸ προφανὲς συμπέρασμα ἀπὸ τὴν σύντομη αὐτὴ ἀνασκόπηση εἶναι ὅτι ζημιωμένη βγαίνει ἡ Κύπρος: τὸ νόμιμο κράτος ποὺ ἔχει μὲ τὸ μέρος του τὸ διεθνὲς δίκαιο καὶ μιὰ σειρὰ ἀποφάσεων τῶν Ἡν. Ἐθνῶν, προσέρχεται στὴν τράπεζα τῶν διαπραγματεύσεων σὰν τὸ ἀσθενὲς μέρος. Ἐπίσης ὅτι ἡ Κυπριακὴ κυβέρνηση ἔκανε ὅλες τὶς παραχωρήσεις. Ὁ ἰσχυρὸς στρατὸς κατοχῆς τῶν Τούρκων μὲ τοὺς 40.000 στρατιῶτες, τὰ 350 ἅρματά του ποὺ φρουροῦν τὴν μακριὰ γραμμὴ ποὺ χωρίζει τὴν Κύπρο ὁριζόντια σὲ δύο τμήματα καὶ ποὺ παραμένουν σὰν μιὰ συνεχὴς ἀπειλὴ γιὰ περαιτέρω εἰσβολὴ ἀποτελοῦν τὸ πραγματικὸ ὁρατὸ στήριγμα γιὰ ὁποιαδήποτε θέση ἀδιαλλαξίας ποὺ θὰ θελήσει νὰ ἐπιδείξει ἡ Τουρκοκυπριακὴ πλευρά.

Καὶ πέρα ἀπὸ τὴν τραγωδία ποὺ καθημερινὰ βαραίνει τὴν Κύπρο, ὑπάρχει μία μεγαλύτερη τραγωδία — αὐτὴ τῶν Ἡν. Ἐθνῶν ποὺ ὑποτάσσονται στὸν ἀρχαῖο νόμο τῆς ζούγκλας, ὅτι τὸ δίκιο εἶναι μὲ τοὺς ἰσχυροὺς καὶ ποὺ ἀρνοῦνται μὲ τὶς πράξεις τους τὶς ἀρχὲς ποὺ ἐξαγγέλλουν στὰ διαβούλιά τους, ἐπιτρέποντας ἔτσι τὴν ἀνέλεγκτη «λογικὴ τοῦ κράτους» καὶ τὴ λογικὴ τοῦ ἰμπε